

Text ako médium umeleckej a prekladovej komunikácie

(Vedecké sympóziu venované pamiatke profesora Antona Popoviča)

Pri príležitosti 20. výročia vzniku Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre sa na pôde tejto inštitúcie uskutočnilo viacero vedeckých podujatí. Jedným z nich bolo aj vedecké sympóziu *Text ako médium umeleckej a prekladovej komunikácie*, ktoré dňa 3. októbra 2013 usporiadali Ústav literárnej a umeleckej komunikácie a Katedra translatológie.

Sympóziu bolo venované pamiatke jedného z najvýznamnejších predstaviteľov Nitrianskej školy profesora Antona Popoviča (1933 – 1984). Organizátori chceli okrem významu a podnetnosti jeho náhľadov na umeleckú a prekladovú komunikáciu pripomenúť i to, aké mal ľudské kvality, resp. v čom bol osobitý ako človek. Tomu zodpovedal aj výber osobností, ktoré na podujatí vystúpili.

Úvodné slovo sympózia patrilo jeho vedeckým garantkám a zároveň zástupkyňiam oboch organizujúcich katedier – Eve Kapsovej a Edite Gromovej. Zdôraznili, že A. Popovič mal pre slovenskú estetiku a translatológiu neobyčajný význam. Popritom sa zhodli na názore, podľa ktorého sú jeho práce inšpiratívne a veľmi aktuálne aj dnes. Medzi referentmi mali najväčšie zastúpenie súčasní i bývalí pracovníci Ústavu literárnej a umeleckej komunikácie, na vzniku ktorého sa podieľal aj sám A. Popovič (pôvodný názov pracoviska znel Kabinet literárnej komunikácie, resp. Kabinet literárnej komunikácie a experimentálnej metodiky), ale nechýbali ani pracovníci z iných ústavov či katedier.

Prvý príspevok na tému *Text v súvislostiach medzitextového nadväzovania (v prácach Antona Popoviča a ďalších členov Nitrianskej školy)* predniesla Mária Valentová (Nitra). Najviac pozornosti venovala otázke chápania pojmov text a metatext v rámci Nitrianskej školy. Celú problematiku sa pokúsila ozrejmiť napríklad na pozadí vzťahu jej predstaviteľov k štrukturalizmu a tartuskej semiotickej škole (J. M. Lotman). V závere svojho vystúpenia M. Valentová pripomenula Popovičov koncept medzitextového nadväzovania a uviedla aj mená tých literárnych vedcov zo Slovenska, ktorí jednotlivé typy metatextov (napr. digest, cento, koláž, pastiš, parafráza atď.) skúmali na konkrétnom materiáli (P. Liba, P. Zajac, V. Mikula a i.). Ján Vilikovský (Bratislava) sa v referáte *Popovič vedecky, Popovič osobne* zamerával predovšetkým na Popovičovo pôsobenie v oblasti teórie prekladu. Jeho hlavným zámerom bolo osvetliť podnety, z ktorých tu A. Popovič otvorene čerpal a ktoré osobitým spôsobom rozvinul v prácach ako *Preklad a výraz* (1968) či *Poetika umeleckého prekladu* (1971). Okrem toho J. Vilikovský uviedol i zaujímavý postreh, že kritický rozbor Popovičových názorov na základné otázky translatológie doteraz podali len dve bádatel'ky – Bogumiła Suwara a Dagmar Sabolová-Princic.

V príspevku *Popovičova teória metatextov a binárne opozície v modelovaní sveta médií* Štefan Gero (Nitra) ukázal, v čom môže byť Popovičova teória medzitextového nadväzovania prínosná pre výskum mediálnej a marketingovej komunikácie. Po všeobec-